Poštnina plačana v gotovini. V Ljubljani, 31. oktobra 1929. Štev. 12. Letnik LXX. [Šol. leto 1929/30]

Učiteljski Tovariš

Stanovsko politiško glasilo UJU — Poverjeništvo Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. ček. rač. 11.197. Telefon 3112.

Kako ceniti plače z ozirom na učiteljevo delo?

(Donesek v borbi za naše plače.)

Naše stanovsko glasilo z dne 26. sept., t. l. je priobčilo dve tabeli o letnih prejemkih učiteljstva srednjih ter učiteljstva osnovnih šol. Ta priobčitev, hvala g. uredniku, je učinkovala kljub temu, da je bila kratka. Povedala je mnogo. Videli smo veliko razliko, v kateri se momentano nahajamo. Vzdihovali smo že pri sedanjih plačah in prosili za zvišanje povsod in vedno.

Delo vzgojitelja je neplačljivo, kajti to je delo idealista, delo umetnika. A tudi ta ima želodec. In treba mu je ljubezni in kreposti do dela, ki bazira na eksistenčni gotovosti.

Javnost se je pred tedni razburjala radi časopisnih vesti, po katerih bi po projektu novega osnovnošolskega zakona učiteljstvo bilo oskrbljeno z brezplačnim stanovanjem in kurivom. Ni šlo to baje niti v glavo nekaterim ostalim nameščencem, baje celo takim, ki te ugodnosti v eni ali drugi obliki že danes uživajo. Naj bi se pa te ugodnosti uneslo v v zakon v drugi obliki, n. pr. kot relutum. A to le mimogrede!

Pomuditi se hočem danes pri dejstvu, da so srednješolski učitelji, politično-upravni uradniki itd. glede plač napredovali, mi osnovnošolski učitelji pa smo še vedno pri sedanjih, že itak neizdatnih plačah. **Izhajam iz načela: kakršno delo, takšno plačilo!** Vem in slišimo dovolj pogosto vsi tovariši, da nam razni stanovi očitajo, da je naš stan lahak in prijeten, češ, da imamo tako malo službenih (učnih) ur in še povrh toliko prostega časa. Hočem sedaj, ko so srednješolski učitelji in nekateri uradniki na plači pridobili, **kar jim vsekakor iz srca privoščimo**, postaviti nekako računsko paralelo v oceno našega in njihovega dela. Podlage tej paraleli nisem ustvaril jaz ali kdo iz krogov osnovnošolskega učiteljstva, marveč izhaja ta formula izza borb čehoslovaških srednješolskih učiteljev za znižanje maksima učnih ur.

Dunajska pedagoška revija »Schulreform« navaja vlogo čehoslovaških srednješolskih profesorjev proti nameravanemu zvišanju učne obveznosti na srednjih šolah. 14. točka te vloge se glasi: »Na podlagi štetja profesorjev in njih tedenske učne zaposlenosti v Čehoslovaški se je dne 1. oktobra 1923. ugotovilo (med drugim!), da pride však profesor v tednu na 17½ učnih ur, ki so enakovredne 35 pisarniškim uram. **(Torej 2kratnemu iznosu!)** K temu je še profesorjem dnevno prišteti 2½ ur za pripravo na pouk, za popravo zvezkov i. dr., kar bi znašalo na pisarniške ure preračunjeno najmanj 50 tedenskih ur, pri čemer za nadaljnjo izobrazbo učitelja potrebni čas niti ni upoštevan. **Iz tega sledi, da učitelji (profesorji) niso nič manj obremenjeni kakor drugi pisarniški uradniki, kot se to splošno trdi.**« — K temu poročilu je dodana opomba, da so v zmislu te ugotovitve še mnogo bolj obremenjeni osnovno- in meščanskošolski učitelji, vsled česar **je tudi med tem učiteljstvom prej zaznamovati posledice izčrpanosti v pogledu službene sposobnosti in življenske dobe.**

Dovolim si sličnі račun podati tudi z ozirom na poklicno delo osnovno- (in meščansko-) šolskega učitelja:

Dosedaj velja kot maksimum naše učne obveznosti v tednu 30 učnih ur; povprečno pa z ozirom na učno obveznost učiteljev v nižjih razredih ter šolskih upraviteljev, štejem tedensko le 27 ur. To je pač najnižja, celo prenizka izmera, kajti v večini slučajev poučujejo učitelji nižjih razredov in upravitelji v ostalih razredih še več ur. Pri 27 tedenskih učnih urah pride torej na dan povprečno 4½ učnih ur. K temu je prišteti dnevno najmanj 2½ uri (gotovo pa še več!), in sicer 1 uro kot pripravo na pouk, 1 uro za popravo zvezkov in uradne spise in ½ ure za nadaljnjo izobrazbo, kar je pa mnogo premalo! Učiteljeva zaposlenost na dan znaša torej **7 ur**, in sicer 4½ učnih ter 2½ izvenučnih ur. Ni pa tu všteto izvenšolsko prosvetno delo učiteljstva, ki je v najtesnejšem stiku z njegovim poklicem in denarne žrtve, ki jih ima pri tem.

Recimo, da mu od 365 dni v letu odpade 60 dni na glavne počitnice, 20 dni skupaj na božične, velikonočne in binkoštne počitnice in še magari mesečno 5 dni na nedelje in druge praznike, torej še 50 dni skupaj na druge praznike z nedeljami, potem od 365 dni odpade 130 dni na prosti čas — (o, ko bi za upravitelje in mnoge učitelje bil to res »prosti« čas!). Tako nam ostane 235 rednih učnih dni z dnevno 4½ učnimi urami, torej skupaj v celem 1057½ učnih, oziroma računjeno po primeru čehoslovaških profesorjev v 2kratni izmeri = je 2115 pisarniških ur, k temu še 587½ (235×2½) izvenučnih ur, je **skupaj 2702 ur.**

Na drugi strani: Pisarniški uradniki delajo v pisarni 7 ur dnevno. Ako jim odračunamo **vsaj** 20 dni za letni dopust in ostalih 50 dni na nedelje in praznike (mesečno 4—5 dni), kar je dovolj nizko šteto, znaša letna delovna obveznost 295 dni krat sedem ur dnevno, t. j. skupno v letu 2065 ur proti učiteljevim 2702 urami. **Tako torej pride uradnik v pisarni na dnevno 7, učitelj pa dnevno na nad 10 delovnih ur** poleg izvenšolskega prosvetnega dela.

Še enkrat poudarjam: **To računsko paralelo šolskega dela s pisarniškim uradništvom so postavili čehoslovaški profesorji. V delovno časovnem obsegu prekašamo torej oboje, srednješolske profesorje in pisarniške uradnike.** V delovnem načinu pa —, **če ne verjamejo uradnim podatkom glede težkoč in ovir polnega osnovnošolskega dela — pa naj poizkusijo. Ne privoščimo jim pa okušati prejemov pri plačah, sicer bi z nami ponavljali izza avstro-nemške vojne leta 1866. zadoneli klic: »Zmagal je šolnik«**, kateremu jugoslovenski učitelji pristavljamo: **Jugoslovenski učitelj je več kot v sorazmerju z delom — ni pa s plačo!**

Mirko Vauda.

Naturalna stanovanja in kurivo za učiteljstvo.

Kakor pri mnogih drugih strokah državnega uradništva, je tudi pri učiteljstvu aktualno vprašanje naturalnih stanovanj in kuriva, odnosno odškodnine za to.

Kako bo končno urejeno to vprašanje s šolskim zakonom, ni mogoče prorokovati.

Danes plačujejo učitelji in upravitelji za naturalna stanovanja odškodnino po čl. 39. uradniškega zakona, kakor je stanovanje ocenjeno na podlagi znane uredbe o ocenjevanju učiteljskih naturalnih stanovanj. Odškodnino odtrže in obdrži država, stanovanje daje občina.

Srbski tovariši so imeli to vprašanje urejeno z uredbo, na podlagi katere so imeli urejeno tudi vprašanje odškodnine za stanovanje in kurivo. Višino odškodnine za kurivo je predvideval finančni zakon z ozirom na poedina mesta.

Gotovo je, da bo tudi za učiteljstvo urejeno vprašanje naturalnih stanovanj s posebno uredbo, zato ni vseeno, če smo si na jasnem ali ne, kake želje naj izrazimo v tem pogledu in kako naj jih utemeljimo z ozirom na stvarne potrebe in okoliščine, koristi šole in učiteljstva.

Pravkar je izšla v »Uradnem listu« štev. 105. od 22. oktobra 1923. uredba, ki ureja vprašanje naturalnega stanovanja, kurjave in razsvetljave v naravi za sreske načelnike.

Ni brez pomena, če te določbe ponatisnemo, širšemu krogu učiteljstva v informacijo.

Uredba se glasi:

Na podstavi člena 105. zakona o notranji upravi predpisujem

PRAVILNIK

o tem, koliko in kako je uporabljati pravico sreskega načelnika do stanovanja, kurjave in razsvetljave v naravi.*

I. Stanovanje.

§ 1. Stanovanje v naravi, ki pripada sreskim načelnikom po členu 105. zakona o notranji upravi, mora ustrezati položaju njegovega uživalca ter mu omogočevati tudi izvrševanje reprezentacijskih dolžnosti, združenih s tem položajem. Obseg potrebe je enako zavisen od krajevnih stanovanjskih razmer in od obsega teh dolžnosti. Praviloma mora imeti stanovanje sreskega načelnika tri ali štiri sobe in potrebne pritikline.

O sporih glede tega, ali je stanovanje zadosti prostorno, ali so pritikline popolne in ali je stanovanje vobče prikladno, odloči ban, ko je zaslišal banskega gradbenega referenta za narodno zdravje, kakor tudi po pribavljenih poročilih in mnenjih prizadetih občin. Odloča se praviloma po pribavljenih načrtih in drugih podatkih. Če je treba, se sme odrediti tudi komisijski ogled na licu mesta.

§ 2. Pravica do stanovanja se pridobi prvi dan v mesecu, ki nastopi po dnevu, ko se sreski načelnik uvede v dolžnost, in traja do poslednjega dne v mesecu, v katerem je razrešen dolžnosti ali v katerem se smatra, da je razrešen, ali v katerem je umrl.

Vsak uživalec stanovanja, odnosno njegova rodbina, se mora izseliti najkesneje v enem mesecu od dne, ko mu je prestala pravica, uživati stanovanje. Izjemoma, če dopušča služba in če je to potrebno zaradi lažje preselitve, sme ostati v stanovanju tudi po tem roku, toda ne dlje nego vsega skupaj tri mesece. Prav to velja tudi, če potrebuje uživalec, odnosno njegova rodbina, po prestanku pravice do stanovanja zaradi lažje izselitve samo del stanovanja in če služba ne zahteva, da bi se takoj odstopili vsi prostori. Dogovorno med starim in novim uživalcem se odstopi temu potrebni del stanovanja, toda ostali deli stanovanja se morajo izprazniti najdlje v zgoraj navedenem roku.

Novi uživalec ima pravico, zahtevati od starega uživalca odškodnino za oni čas, v katerem ni užival stanovanja v naravi, pa je imel pravico do njega po prvem odstavku tega paragrafa. O višini te odškodnine odloči v konkretnem primeru ban.

§ 3. Tudi na uživalca stanovanja v naravi se uporabljajo zmiselno obči predpisi, ki veljajo za najemnike stanovanj glede uporabljanja, čuvanja in vzdrževanja stanovanja kakor tudi stanja, v katerem ga mora vrniti, kolikor ne nasprotujejo dotični obči predpisi smotru in značaju pravice, uživati stanovanje v naravi.

Uživalec stanovanja ni upravičen, oddati stanovanja ne celoma ne deloma v najem.

§ 4. Če dotična občina ne daje prikladnega stanovanja v naravi, ima sreski načelnik pravico, zahtevati od nje za ta čas odškodnino, katere višino določi v vsakem konkretnem primeru ban, ko je zaslišal tudi dotično občino.

Pravice do odškodnine nima sreski načelnik, ki iz kakršnihkoli razlogov odkloni uživanje stanovanja v naravi, najsi se je ugotovilo na pristojen način, da je stanovanje prikladno.

§ 5. Stanarina, ki pripada občini kot odškodnina za stanovanje, se izplačuje v trimesečnih obrokih tako, da se predlože na koncu te dobe pristojnim nakazovalcem druge stopnje računi v izplačilo.

Stanarina se izplačuje občini samo za čas, za katerega daje prikladno stanovanje v naravi, ne glede na to, ali se je sreski načelnik vselil vanje ali ne.

II. Kurjava in razsvetljava.

§ 6. Sreski načelnik ima pravico do drv, in sicer: v zimskih mesecih po 2 m³, v poletnih mesecih pa po 1 m³ na mesec.

Namesto drv ali dela drv se sme dajati tudi premog v količini, ki se ujema z nakupno vrednostjo teh drv.

Do razsvetljave v naravi ima pravico, in sicer: v zimskih mesecih največ do 180 Din na mesec, v poletnih mesecih pa do 100 Din na mesec.

Zimski meseci so meseci od oktobra do marca, poletni meseci od aprila do septembra.

Kurjava in razsvetljava za sreskega načelnika se sme nabaviti obenem s kurjavo in razsvetljavo za urad ali pa posebe. V vsakem primeru se izvršita nabava in plačilo na isti način kakor za urad.

§ 7. Pravica do kurjave in razsvetljave v naravi se pridobi prvi dan v mesecu, ki nastopi po dnevu, ko se sreski načelnik uvede v dolžnost, in traja do poslednjega dne v mesecu, v katerem je razrešen dolžnosti ali v

* »Službene Novine kraljevine Jugoslavije« z dne 12. oktobra 1929., št 239/XCVIII.

LISTEK.

Turneja pevskega zbora slovaških učiteljev po Jugoslaviji.

Sprejem v Ljubljani.

Pevski zbor slovaških učiteljev je priredil koncerte v Novem Sadu, Beogradu, Kragujevcu, Spitu, Dubrovniku, Sarajevu, Zagrebu, Ljubljani in Mariboru.

V Ljubljano so došli 24. oktobra t. l. ob 13·46 uri, kjer jih je pričakovalo številno učiteljstvo, člani pevskih zborov Glasbene Matice, Ljubljane, Ljubljanskega Zvona, Grafike, Slavca, Pevskega društva Krakovo-Trnovo, Sloge in v prvi vrsti Učiteljskega pevskega zbora. Društva Slavec, Ljubljanski Zvon ter Ljubljana so se udeležila sprejema s prapori. Na kolodvor je prispela tudi železničarska godba »Sloga«. Komaj je privozil vlak na kolodvor in so jeli stopati iz vagona slovaški bratje, že so jim zadoneli nasproti glasovi godbe, ki pa so jih skoro prevpili navdušeni pozdravni vzkliki iz publike: »Živijo slovaški pevci!« Pozdravljanja ni hotelo biti ne konca ne kraja.

Prvi jih je nagovoril čehoslovaški konzul dr. Frančišek Resl. V imenu ljubljanskega župana in občine jih je toplo pozdravil dr. Brilej, želeč jim iskreno dobrodošlico. V imenu UJU jih je pozdravil poverjenik Andrej Skulj. Za JČligo je pozdravil čehoslovaške goste predsednik dr. Albert Kramer.

Naj bodo slovaški bratje, ki prihajajo prvič v našo zemljo, prinašajoč s seboj svojo divno pesem, prepričani, da je Ljubljana zvesta svojim tradicijam in jih sprejema prisrčno, prepojena staroslovenskega gostoljubja. Sledilo je spet navdušeno pozdravljanje, dokler ni povzel besede predsednik Pevskih zborov dr. Švigelj, ki je voščil gostom dobrodošlico v imenu mojstra Hubada, Pevskih zborov in Jugoslovenskega pevskega saveza.

Vsem se je v presrčnih besedah zahvalil predsednik zbora Jožef Dutka, ki je naglasil, da prinašajo gostje pozdrave bratskega naroda izpod Tatre in svojo pesem.

Po končanih pozdravih so zapeli združeni pevci veličastno »Morje adrijansko«, nakar se je razvila na Masarykovi cesti velika živahna povorka, ki je spremila očividno prijetno presenečene goste do hotela Mikliča, kjer so ložirali.

Koncert.

Zvečer ob 20. uri je bila velika dvorana hotela Union, kjer se je pričel koncert, združen s proslavo čehoslovaškega narodnega praznika, polna narodnega in koncertnega občinstva. Med njim smo opazili zastopnika velikega župana dr. Andrejko, divizijskega generala Tripkovića s častništvom, rektorja univerze dr. Dolenca, prorektorja dr. Vidmarja, poverjeništvo UJU in zastopnike vseh ljubljanskih kulturnih organizacij. Ob nastopu je vsa unionska dvorana sprejela slovaške goste z velikim aplavzom, posebno živahno pa je pozdravljala pevovodjo, konserv. profesorja Miloša Ruppeldta. Nad odrom je visela velika slika čehoslovaškega prezidenta Masaryka. Slavnostni večer je otvoril čehoslovaški konzul dr. Resl, ki je predstavil slovaške goste in opozoril na današnji čehoslovaški narodni praznik. Za njim je izpregovoril predsednik JČlige, minister dr. Kramer, ki je proslavljal pomen čehoslovaškega narodnega praznika in poudarjal večno bratstvo obeh držav. Vsa dvorana se je z velikim navdušenjem pridružila njegovemu klicu: »Živela čehoslovaška republika! Živel prezident Masaryk!« Pevski zbor slovaških učiteljev je v tem slavnostnem razpoloženju odpel čehoslovaško in jugoslovensko himno, ki ju je publika poslušala stoje in ob koncu navdušeno odobravala z močnim aplavzom in vzkliki.

Na sporedu koncerta so bili moški zbori češkin in slovaških skladateljev: Jana Levoslava Belle »Sviatok Slovenska«, M. Schneider-Trnavskega »Hl'a, slietol orol«, V. Figuš-Bystrega »Zmráka sa«, Stan. Lipskega »Piosenka«, M. Schneider-Trnavskega »Padol kamen«, P. Križkovskega »Utonula«, V. Nováka »Kyjov«, Davorina Jenka »Što čutiš«, učitelja Vinka Kreka »Ljubezen in pomlad«, a najinteresantnejše za nas so bile melodijozne slovaške narodne pesmi, ki jih je navdušena publika sprejela z viharnim odobravanjem.

Vsi zbori so bili odlično naštudirani. Dirigent Miloš Ruppeldt je visoko naobražen glasbenik, ki popolnoma obvlada svoj pevski zbor in ga vodi mirno, stvarno in energično. Med pevci vlada vzorna disciplina, zato so mu vsi pokorni na mig. Njihovi glasovi so pravilno izravnani, jako izvežbani, polnodoneči, izvajanja se popolnoma prilegajo odlično podanim skladbam, posebno še narodnim popevkam.

Po odpeti drugi pesmi so pozdravili slovaške učitelje-pevce zastopniki UJU, Jugoslov. pevske zveze, Glasbene Matice, Učiteljskega pevskega zbora, Ljubljanskega Zvona in Slavca ter jim poklonili lepe vence s trobojnicami, z galerije pa so naše učiteljiščnice obsule pevce s cvetjem.

Komerz na čast gostom.

Po koncertu je bil komerz na čast slovaškim pevcem v »Zvezdi«. Bil je prav animiran. Udeležilo se ga je toliko občinstva, da so bili vsi restavracijski lokali naflačeno polni, mnogo ljudi pa je odšlo, ker niso več dobili prostora. Večerjo gostom na čast je priredila JČliga, ki je v to svrho sama žrtvovala znatno vsoto, prispevala pa sta k stroškom tudi mestna občina, zlasti pa Zveza za tujski promet.

V imenu lige je napil gostom podpredsednik Rasto Pustoslemšek ter nazdravil čehoslovaški republiki ter njenemu prezidentu dr. Masaryku. Globoko občuten nagovor na svoje rojake je imel konzul dr. Fr. Resl ter ga končal z zdravico Nj. Vel. kralju in vsemu kraljevskemu domu. V imenu ljubljanskih pevskih društev je goste pozdravil dr. Anton Švigelj. Posebno pozdravljen s strani pevcev je bil pozdravni govor poverjenika UJU Andreja Skulja, ki je izrazil željo, da bi prišlo do čim tesnejših stikov med jugoslovenskim in čehoslovaškim učiteljstvom. Govornikom se je zahvalil dirigent prof. Miloš Ruppeldt, ki je zlasti poudarjal, da slovaški pevci niso bili nikjer tako presrčno sprejeti, kakor v Ljubljani ter je orisal v svojem govoru ves potek turneje.

Z banketa sta bili poslani vdanostni brzojavki Nj. Vel. kralju Aleksandru in prezidentu dr. Masaryku. Med banketom je pel kvartet »Glasbene Matice«, nastopili pa so tudi pevski zbori »Sloge«, »Slavca« in »Grafike«.

Poslovit so se prišli na kolodvor za ligo predsednik dr. A. Kramer in podpredsednik Rasto Pustoslemšek, za pevska društva dr. Švigelj in Josip Skalar, za UJU in pevski zbor pa J. Zupančič, ki jim je šel naproti v imenu učiteljskega pevskega zbora UJU do Zidanega mosta in V. Mazi. Gosti, ki jih je spremljal v Maribor konzul dr. Resl, so odnesli iz Ljubljane, kakor so zatrjevali, najlepše spomine.

Posebno zadovoljni so bili s prenočiščem v Mikličevem hotelu, ki jim ga je na svoje stroške oskrbela Učiteljska tiskarna.